

word baie interessante brokkies inligting ingesluit. Op elke bladsy word dan gedateerde knipsels en foto's uit *The Star* of die Barnett-versameling as 'a selection of ... raw historical material' (p. iii) gebruik. Veral die lekeleser en student kry gevolglik geleentheid om die koerant inderdaad as historiese bron te ervaar. Ongelukkig laat beperkte ruimte talle knipsels as fragmente eindig. Nietemin word 'n wye spektrum gedek: die groei van die stad self, prominente persoonlikhede, bevolkingsverhoudinge, gesondheidstoestande, politieke gebeurtenisse, tegnologiese vooruitgang, sport, modes, alledaagse verbruikersartikels, ontspanning, en dies meer.

Die argument ten gunste van die organiserings in dekades is dat 'it seemed convenient' en dat elke dekade 'a curiously distinctive character' openbaar. Dit is egter 'n ooreenvoudiging van die probleem van periodisering. So word die dekade 1910-1919 bloot onder die opskrif 'A town of parks' aangebied, terwyl die ingrypende diskontinuiteit van die Eerste Wêreldoorlog kortliks op 'n enkele bladsy behandel word. Dieselfde geld ook vir die tydperk 1940-1949 onder die opskrif 'Missing presumed dead'. Onderafdelings van elke hoofstuk dek nie konsekwent net die betrokke saak nie, terwyl die gepaardgaande knipsels ook nie altyd relevant lyk nie. So byvoorbeeld word onder die subopskrif 'The cure all' advertensies van medisyne uit die 1910's getoon. Tegelyk word 'n berig oor die teregstelling van tsaar Nicolaas II in 1918 geplaas! (p. 64.)

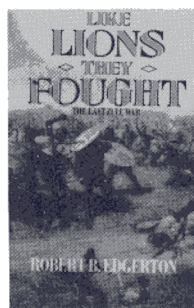
Soms is daar 'n eienaardige afwesigheid van *The Star* in die boek. In die onderafdeling 'Colour prejudice' van hoofstuk 6, gee die redakteur 'n beskrywing van die verslegte verhoudinge tussen wit en swart gedurende die 1930's. In die teks word drie stadsraadslede oor die kwessie aangehaal en die illustratiewe knipsels is briewe van lesers aan die koerant. Redaksionele kommentaar of berigging self (waarin opskrifte so veelseggend kan wees) ontbreek egter.

Ten spyte van die genoemde besware is dit tog 'n publikasie wat nuttig deur die algemene leserspubliek, skoliere en selfs voorgaande studente gebruik sal kan word.

A. APPEL
Universiteit van Port Elizabeth

Of die hoofredakteur genoeg klem gelê het op die sosiale kragte wat die Franse vlugtelingen gestuur het in hulle rol en invloed aan die Kaap, is egter te betwyfel. So iets sou die publikasie se waarde verder verhoog. Ten slotte is dit jammer dat Coertzen die geleentheid nie te baat geneem het om as een van die Hugenote-kenners in Suid-Afrika nuwe perspektief op hierdie stuk geskiedenis te werp nie. Hy het myns insiens te veel gebruik gemaak van vorige bydraes wat hy oor die Franse vlugtelingen gelewer het.

J.W. HOFMEYR
Universiteit van Suid-Afrika

R.B. EDGERTON. *Like lions they fought: the Zulu War and the last black empire in South Africa*. Southern Book Publishers: Bergville and Cape Town, 1988. 244 pp. Illus. R44,95 (exclusive). ISBN 1 86812 151 8.

The editor of *Soldiers of the Queen*, the Victorian Military Society journal, recently called *Like lions they fought* 'undoubtedly the most disappointing book on the Anglo-Zulu War published in recent times'. I can only agree with him, for this book fails to live up to its stated intention of examining the war afresh from the Zulu perspective.

New sources are not tapped, notwithstanding Edgerton's claims to have done so. He relies exclusively on printed contemporary sources (excluding the *British Parliamentary Papers*) and on a fairly comprehensive and reasonably up-to-date collection of modern secondary sources. Yet there is much, especially in journals, that he has missed. Vital private and official unpublished papers in various collections here and in Britain are ignored. Nor are the footnotes he provides always adequate, for the page references are sometimes left out. As for the maps, I wonder if he obtained Donald Morris's permission to adapt his maps of Rorke's Drift and Hlobane? He certainly did not receive mine to make a travesty of those of Isandlwana and Khambula which I have published elsewhere.

More disturbing, perhaps, than plagiarized maps are the extraordinary number of errors which the book contains. It was Elaine Unterhalter, rather than Peter Colenbrander, who wrote the article on the people of Nquthu during the war. It is quite untrue to say that by 1879 most Zulu warriors had rifles: they had muzzle-loaders of various kinds. At Isandlwana, Durnford's orders were to reinforce the camp, not to support Chelmsford's force. It was his disastrous initiative which led to Pulleine having to over-extend his defensive perimeter.

At a more general level, the discussion on confederation and the causes of the war does not take the most recent scholarship into account, while the section on post-war Zululand simply displays ignorance. Zululand was not quiet after the death of Cetshwayo as is airily proclaimed. And why the many misleading generalizations? Why imply, for example, that the British were blowing up caves full of Zulu civilians all over Zululand, when the incident applies specifically to Manyonyoba's adherents in north-western Zululand?

It must be accepted, of course, that this is a book apparently aimed at an American general readership normally unacquainted with 19th century Africa, and which is predisposed to condemn the imperial power out of hand while waxing sentimental about the exotic indigenous people resisting it. Doubtless this is why the author finds it necessary to labour the comparison between the Zulu and the more familiar Indians of the Great Plains, and to tack on a generalized chapter about colonial wars in Africa. It does not explain, however, why he treats his subjects (whether Zulu or British) as curious specimens to be examined from the astonished perspective of the present in precisely the manner of the arrogant ethnocentric he so strongly condemns. For even though he does come to terms with Zulu society, their military system and the political structure of the kingdom (not empire, surely!), as well as with British military organization, he does so with little historical empathy, choosing to titillate a modern readership through dwelling in sensational detail on aspects such as Zulu sexual habits and the effect of flogging in the British Army. Despite the lurid descriptions of the dismal gore of the battlefield, his handling of military encounters is superficial, with no analysis in any depth of Zulu strategy and tactics.

For a book purporting to be about the Zulu war effort, there is remarkably little about the extensive and protracted Zulu attempts to reach a negotiated end to the war, and even less about the political consequences in the kingdom of military defeat and the collapse of royal authority. It is here that Edgerton would find an answer to his speculation why the Zulu stopped fighting. The chapter on 'The experience of war' was potentially the most

P. COERTZEN. *Die Hugenote van Suid-Afrika 1688-1988*. Tafelberg: Kaapstad, 1988. 189 pp. Geïll. R30,00 (eksklusief). ISBN 0 624 02618 3.

Deur hierdie publikasie is nog 'n belangrike bydrae tot ons kennis van en insig in die plek en rol van die Hugenote in die Suid-Afrikaanse kerk en sekulêre geskiedenis gelewer. Dit is geskryf onder toesig van die RGN en die Hugenote-Vereniging van Suid-Afrika wat ook 'n redaksiekomitee — bestaande uit proff. F.C. Fensham en D.J. van Zyl en mnre. S. Theron en H.T. van Huyssteen — aangewys het.

Die hoofredakteur, prof. Pieter Coertzen, is verantwoordelik vir die grootste deel van die publikasie. In die eerste gedeelte word die buitelandse agtergrond van die Hugenote behandel, onder meer die opkoms van die Gereformeerde Kerk in Frankryk, die lewe te midde van vervolging en Nederland as heenkome vir vlugtlinge. In deel 2 word Suid-Afrika as 'n nuwe vaderland vir die Franse vlugtlinge uitgebeeld. Aandag word byvoorbeeld gegee aan hul oortog, aankoms en vestiging in die nuwe situasie, asook die aantal Hugenote-boere en boerderye aan die Kaap (nagevors en opgeteken deur Fensham). In die derde deel word die breë invloed van die Hugenote in Suid-Afrika aan die orde gestel. Ten slotte volg enkele waardevolle bylaes, waaronder 'n bibliografie van geselekteerde geskrifte oor en deur Franse vlugtlinge, saamgestel onder leiding van die Suid-Afrikaanse Biblioteek in Kaapstad. Die boek bevat verder ook verskeie foto's, kaarte en ander waardevolle illustrasies waarvoor veral Antini Carstens, Willem Malherbe, die Buro vir Universiteits- en Voortgesette Onderwys en die Instituut vir Kartografiese Analise van die Universiteit van Stellenbosch erkenning moet ontvang.

Aangesien die boek saamval met die 300-jarige herdenking van die koms van die Hugenote na Suid-Afrika, dien dit ook as 'n gepaste feespublikasie. Wat resente Hugenote-geskiedskrywing in Suid-Afrikaanse verband betref, verteenwoordig dit naas die welbekende werk van M. Boucher — *French speakers at the Cape* — tot dusver die omvangrykste poging op hierdie terrein. Dit bied 'n goeie oorsig van die aanloop tot en die verloop en gevolge van die Hugenote se vestiging aan die Kaap. Oor die algemeen word redelik gegronde gevolgtrekkings gemaak. Dit verteenwoordig verder gebalanseerde kerkgeskiedskrywing wat rekening probeer hou met 'n ekumeniese perspektief op die kerklike lewe aan die Kaap. Verder dien dit as 'n redelik objektiewe uitbeelding van die wel en wee van hierdie nuwe toevoeging tot die Kaapse samelewing.